

només en diu: «antes de llegar a Denissa, està Ondara, villa de 300 vecinos y más allá *Pamis*, aldea de unos 20» (II, 211); (si n'hi hagués variant en *-ies* cert ho diria Cav.). I així la primera menció documentada, és: 1544. El Papa Pau IV en visita a Gandia i Dénia i a prec del Duc de Gandia diu que havent quedat vacant l'església de Dénia, que abans les percebia, passin al col·legi de St. Sebastià de Gandia les primícies, d'una sèrie de pobles «Ondara, Benidoleig ac *PAMIS*, ac Verger, Miraflor --- Gatta, Pedreguer ---» i altres, tots citats en formes acurades (p.p. *El Arch.* II, 342.5f.).

La nostra conclusió és que la forma autèntica del NL valencià és *Pamis*, i potser l'única real en la tradició viva; *Pàmies* deu venir d'una adaptació artificiosa a la forma del cognom molt conegut *Pàmies*: molt difós en el Princ.: segons *AlcM* només en 11 pobles del cat. or. Sud., des de Badalona (ultra això només en cita casos a Bna., Crevillent i Palma de M.; enlloc tant com en el CpTar., on en conec alguns).

El del llogaret vindria potser del nom d'un llinatge o persona del Princ., com p. ex. *Barberà, Roglà*, i en alguna mesura *Bellús, Petrès, Rellu?* (V. els arts.), cas un poc diferent del d'adaptació de noms mos-val. a noms del Nord: Polinyà, Mirambell etc. Seria el nom d'un senyor, de nom septentrional que posseís aquests moriscos. Tanmateix només sabem que *Pamis* havia pertangut «a los Vivas» (SSiv.) o al Marqués de Guadalest (Reglà. Bor.).

El cognom *Pàmies* era ja una importació en el Nord. Allà el documento primerament el 1321 en el Vallespir: un fuster de Prats de Molló (*RLR* XXIII, 415). Es tracta del nom de la important ciutat llenguadociana de *Pâmias* (> cat. *Pàmies*), dept. Arieja, 15 k. al Nord de Foix, i seu episcopal. El 1304 «Bernard Saisset episcopus *Appamiarum*» fou instigador de la baralla entre Bonifaci VIII i Philippe le Beau (Finke *Acta Arag.* I, 186), que fou útil per imposar una pau justa entre França i Jaume II. Nom que partint d'una pron. patuesa *pamiēs* ha estat deformada en *Pamiers* per la grafia oficial francesa.

Però el nom llenguadocià, per la seva banda, és també importació de terres llunyanes. Antigament duia el nom de *Fredeles* (*TdF*), *Fredelesio* documentat a 961, i 1060. En el S. XII hi havia ja monestir i el Comte de Foix, per protegir-lo hi construï un «château fort» al qual imposà el nom de *Appamiae*, en record, de la ciutat de Síria *Apamea* (ja fou apel·lació de Pares antics de l'Església)² per la qual s'havia lluitat durament en la Primera Croada, princ. S. XI. Aquest nom prestigiós s'imposa ràpidament i és el que es documenta en massa des de 1111, 1182 i SS. XIII i ss. (oblidant l'antic), segons treballs p.p. *Gallia Christiana* vol. XIII, i *Bibl. de l'École des Chartes*, vol. XXXII, resumits per Vincent, *Topon. de la France* (§§ 7, 129).

Desglossada la A- presa per prep. locativa, el llgd. *Pâmias* és, doncs, la font del cogn. català *Pàmies*. ¿I d'aquí, potser el NL valencià *Pamis*? Seria per la pron. pirinenca *-is, -i* en lloc de *-id?* (*glori, histori, Nuri...*). Certament tan estranya sempre a quasi tot el territori de la llengua, però que aviat apunta a la Cat. Nord, des de Cerdanya fins a Salses i les Alberes; no més al Sud. Forta raó de dubte! Concebible, però, en un nom, si fos importat (a Vallespir ja el 1321). Però cal deixar-ho com a problemàtic i en suspens, perquè és estrany llavors, que en tants llocs (des del Princ. fins a Mallorca i en el Vallespir), hi hagi sempre *Pàmies* (amb *-ies* o *-ias*), sense excepció, i en canvi tenim *Pamis* amb *-is* en nom valencià des de temps immemorial: car hem de creure, que en estendre la seva butlla de 1544 el Papa comptava amb dades eclesiàstiques molt autenticades i dels segles anteriors. Tampoc podem, doncs, descartar que es tracti d'un nom mossàrab, potser pre-romà en coincidència aproximada amb aquell.

PAMANO, NL, pda. de l'alt Pallars de forma singular: tant que ja cridà l'atenció a Aguiló: «*Pamano*: una part del terme del p. de Llessuy en la vall d'Assua». En efecte m'és ben conegut *pamāno*, com nom d'un extens paratge, per les meves enqs. de 1957-1969, en aquella alta vall pallaresa, a Rialb i a Llessuy ja no lluny de la partió amb Cabdella. I consta ja igual, *Pamano*, en el bon Capbreu de la vall d'Assua de 1645, p^a 1.

Aquí ja anem a la segura en el diagnòstic pre-romà, que vaig fer-li en *E. T. C.* I, 148. Pre-romà hispànic o circumpirenaic. Perquè trobem *Apamos* com nom de dos homes, en una inscripció de Poitiers, i en una de Lió, datada de 44 a. C. (Holder, vol. I i III, s. v.). Doncs, substrat aquitano-ibero-basc? L'element seria sufixal, i en efecte *-no* és el sufix diminutiu normal de la llengua basca (cf. *E.T.C.* I, 163, *TVBoi* II, 6-71, *DECat.* VII, 683a6), on ja assenyalo *Pamano*, junt amb *Morrano, Bernyano*, i potser *Pedregana, Feixana*, i àdhuc proliferacions catalanes (*sargantana?*), com casos d'aquest diminutiu en el paleo-basc del nostre Nordoest. A desgrat de la A- de *Apamos*,³ potser tanmateix és això.

Perquè hi ha altres clares coincidències hispàniques: *Pàmanes* poble agre. a Liérganes, p. jud. Santaña, dos *Pambres* i un *Pambleiro* a la prov. de Lugo. En algun treball d'especialista (Tovar?) he vist citat el cog. cast. *Pemán* (crec > NL?). És pre-romà? deixem-ho a juí dels especialistes. Deixem enlaire també si hi ha cap relació *Mipanas* poble arag. amb mun., prop de Barbastre (molt rebuscat, postular-li un origen MEDIUM PÁMINAS).

¹ Text amb bastant d'errades, també posa «*Pamies* de cristianos viejos» aquell p. 118, aquest a la 108; però com que aquest va amb Vivel, Xérica i Caudiel,